

Nro. 2.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden Januarius 5-dik napján 1813-dik
esztendőben.

B é t s.

A¹ Hertzeg *Schwartzenberg* vezérlése alatt
lévő Austriai segítő Ármádától Jan. 1 ső napján
érkezett Bétsbe a' hivatal szerént való legújabb
tudósítás, a' melly Dec. 24-dikén indúlt *Bia-*
listokból, a' hol akkor volt a' fő hadiszállás.
Ezen tudósításban úgy adatnak elő a' leg újabb
környülállások, hogy a' mi ármádánk, mineku-
tánna néki tudtára esett volna, hogy a' Fr. se-
reggek *Wilndt* oda hagyták, a' maga *Nieswitz*
és *Stutzk* felé kiküldözött tsapatjait *Slonim*
mellett Dec. 14-dikén özsze vonván, innen a'
Niemen felé kezdett nyomúlni, hogy további
fordulásait a' szerént, mint a' környülállások
kívánni fogják, vagy *Grodno* vagy pedig *Bia-*

alystok felé folytathassa: hanem a' későbbi környülállások tsakugyan arra határozták fő vezérünket, hogy Bialystokon által a' Warschauer Hertzegségbe nyomúljon - bé seregeivel; a' melly plánumát oly szereatsésen is végre hajtotta fő vezérünk, hogy kiküldött tsapatjai közzül tsak egyet is el nem foghatott az ellenség, és egyéb kárt sem tehetett.

* * *

Budáról azt írják Dec. 31-dikén, hogy ott oly nagy és tartós hideg volt néhány napoktól fogva, a' millyenre nem könnyen emlékeznek, és hogy Dec. 28 dikán 16 gráduson fellyül mutatott a' hideg mérő. — Mi is írhatjuk *Bétshól*, hogy itt is ugyan azon napon volt az idén a' leg nagyobb hideg; 15 és 16 gráditok között állott a' hidegműtató: de nevezetesebb volt az, hogy a' hideg idő oly hirtelen megváltozott, hogy 24 óra mulva a' *nulla* körül járta' hidegműtató. Azóltaváltozás nélkül tart az olvadás, 's a' leg rútabb sáros idő. Még esső is esik némelykor.

Warschauer Hertzegség.

Dec. 22-dikén írták Warschau városából, hogy a' külső dolgokra ügyelő Frantzia Minister a' Bassanói Hertzeg, néhány napokig való ott mulatása után Páris felé útnak indúlt. Ugyan ezen Hertzeg *Berlinen* által folytatván útját Páris felé Dec. 24-dikén, néhány óráig tartó audientzián volt a' Királynál, a' melly után Frantzia Cs. Adjutans Gróf Narbonnévol, a' Castiglioni Hertzeggel, és Gróf Desaix Osztályos Generálissal együtt, a' Királynál ebédelt.

A' Lengyel Szövetség meghívó hirdetését intézett a' nemességhez az eránt, hogy a' haza védelmezésére minnyá ok keljenek-felés fogjanak fegyvert. Sem korosság sem rang meg nem ment senkit az insurgálástól. A' ki maga fel nem kelhet, más jó, egészséges, erős embert tartozik állítani. Lóval és leg alább egy láatsával fel kell készűlve lenni minnyájoknak.

Nagy Britannia.

A' *Londoniak* a' Moskau városának elége által szerentsétlenségre jutott Oroszokról megemlékezvén, gyűjtemént tsínáltak számokra, a' melly a' múlt December' elejéig már valami harmadfél millió forintokra telt volt.

A' Régens Princztől mostauság a' Parlamentomba küldetett követségek között ez a' kettő volt a' nevezetesebb, *először*, hogy Lord Wellingtonnak a' hazához mutatott rendkívül való szolgálótaiért 100,000 font sterlingeket (a' mi jó pénzünk szerént valami egy millió forintokat) — *másodszor*, hogy az Orosz birodalomnak hadi segedelmet, határozzon a' Parlamentom. Az elsőt a' mi illeti, ez minden ellentmondás nélkül meghatározottatott. Lord *Liverpool* azzal is magasztalta ennek alkalmatosságával egyéb dítséretek között Lord Wellingtont, hogy ő azon 8000 font sterlingekből álló fizetést, mellyet néki Portugallia, mint fő vezérnek fizetni tartozott, sőt fizetni is akart volna, el nem fogadta, ezt mondván, hogy néki illendően megjutalmaztatja Anglia minden érdemeit, és ő azt kívánja, hogy ez a' summa a' magokat megkülömböztető Portugallus tiszték között osztattassék-ki. — A' mi az Orosz birodalomnak adandó hadi segedelmet illeti,

ez ellen, az Angliai bévett rendtartás szerént, mint a' Ministerium'kívánságainak mindenkori ellenzői, most is elleneztegezték magokat *Withbread* és *Burdett* nevű két nevezetes ellenkező emberek, azt mondván, hogy az ember maga magához lévén legközelebb magát segítse inkább mint más távolabb lévőket; elegenden vannak Angliában, kiket ez a' hadakozás inségre juttatott, ezeknek kell inkább azt a' summát kiosztani, mellyet az Angliai Ministerium az Orosz birodalomnak akar adni A' Princznek ezen kívánsága felett való további tanácskozás a' következő ülésre tételt által. — (Ezek az Angliai dolgok a' Parisi újságokban jöttek - ki.)

Hadi Történetek.

Végezete a' Er nagy ármáda 29-ik büllentin-jének, melly a' közelébbi M. Kurir' utolsó lapján félbe maradt: —

„A' Belunói Hertzeg a' maga résziről hathatósan megtámadta az ellenséget, megverte azt, elfogta 5 vagy 6 száz embereit, és a' hídétől egy lövésnyi távolságra tartóztatta őket. Gen. *Fournier* szép bévágást tett a' lovassággal. A' Bereczinai veresedésben sokat szenvedett a' Volhyniai ármáda. A' Reggiói Hertzeg (*Oudinot*) megsebesedett; oldalban tsapta meg egy pusha golyóbis: de nem veszedelmes a' sebe. Mi Nov. 29-dikén megmaradtunk a' tsatázó mezőn, a' honnét vagy Minsk vagy pedig Wilna felé folytathattuk volna további útunkat. A' Minsk felé menő út egy erdőn és miveletlen mocsaras helyeken viszen által, a' hol lehetetlen lett volna megélni az ármádának. A' Wilnai nagy út ellenben igen jó fekvésű vidékeken megyen által. A' lo-

vasság nélkül maradtott 's tsak kevés munitzióval bíró ármádának, a' 30 napokig tartott útazás miatt ellankadván, 's betegeit és ennyi verekedések után megsokasodott sebeseit magával hozván, szükséges vala megérkezni a' maga magazinumaihoz. Nov. 30-dikán Plechnitsiben, Dec. 1-ső napján Slaikiben, 3-dikán pedig Molodetschnóban volt a' hadi szállás, a' hova megérkezett hozzá Willnából az első szállítvány. Minden sebesek, bagázsia 's egyebek, a' mik az ármádát a' menetelben akadályoztatni szokták, Willnába küldettettek. Mind ezeknek resultátuma, kevés szókkal annyiban áll, hogy az ármádának, a' fenyíték, a' lovasság, az artiléria, 's egyéb készülétek' helyreállítatására, és nyugodalomra van szüksége. Leg első szüksége a' nyugodalom. A' készülétek és lovak már érkeznek. Generális Buroiernek már 20,000 darab lovai állanak készén külömbkülömb tartalék helyyeken. Az artiléria már kipótolta a' maga veszteségit. A' Generálisok, tisztek, és közemberek sokat szenvedtek a' strapátzia és szükség miatt. Sokak elvesztették bagázsiaikat rész szerént lovaiknak elveszése, rész szerént a' Kozákok' leskelődések miatt. Sok magános embereinket, a' helyyeknek méregetésekben foglalatoskodó inzsínörjeinket, és sebes tisztjeinket, a' kik vígyázatlanúl útazván, a' veszedelemnek akarták inkább kitenni magokat, mint sem hogy a' szállítvánnyal útaztak volna, a' Kozákok' kezire kerültek. A' Császár ezen mozdulások alatt a' maga testőrző seregének közepében útazott szünetlenül, mellynek lovasságát az Istriai, gyalogságát pedig a' Dantzkai Hertzeg vezérelték. A' Császár meg volt eléged.

ve azon jó indulattal, melyet a' testőrző sereg kimútatott, melly szerént az mindenkor kész volt megjeleni mindenütt, a' hol a' környüláltások kívánták, a' melly környülállások azonközben mindenütt, olyanok voltak, hogy ezen seregnek csak a' megjelenése elégséges volt, és nem kellett verekedni. A' Császárt mindenütt a' Neufchateli Hertzeg, a' Nagy Marschal (Duroc), a' Nagy Lovászmester, 's az Adjutánsok, és egyéb Udvarnokok kísérték. A' Frantzia lovasságnak úgy oda lett volt minden lova, hogy azon tiszteket, a' kiknek csak egy lovok megmaradott, össze lehetett gyűjteni 's belőlök 4 Svadront formálni, mellyek közzül egyikegyik 150 emberekből állott. A' Generálisok Kapitányi, az Obersterek altiszti szolgálatot tettek benne. Ez a' szent sereg, melly a' Nápolyi Király' fő vezér-sége alatt Gen. *Grouchy* által vezéreltetett, sohol semmi mozdulásokban le nem vette szemét a' Császárról. Az ő Felsége' egészsége soha nem volt jobb, mint ekkor."

*
A' *Petersburgi* újságban ezek jelentetnek: —,

„A' Nápolyi Királlyal (*Tarutino* mellett Oktob. 18-dikán) történt ütközetre, és *Moskau* városának a' Frantzia seregektől lett kiüresítettésire nézve, ugyan azon hónap' (Október) 28-dikán közönséges innepi solennitások tartattak Petersburgban. —

„A' Svétziai Koronaörökös 's ennek fia *Oskar*, az Orosz birodalombeli Sz. András Rendjével; Svétziai Generálmajor Gróf *Löwenhielm*, 's Orosz Generálmajorok *Ilowaiski* és *So-*

polsky a' Sz. Anna Rendjének első rangú czímerével; Swécziai Generállieutenant Gróf *Mörner*, 's Orosz Generálmájorok *Kosakowszky* és *Helfreich*, ugyan ezen Rendnek gyémántos czímereivel ajándékoztattak - meg. —

„Hertzeg *Kutusow* egy gyémántos és borostyán koszorúval felékesített kardot — Lovasság' Generálissa Báró *Bennigsen* Sz. András Rendczímet és 100,000 Rubelt — 's mind azok a' katonák, a' kik a' feljebb említett napon és helyen a' Nápolyi Király ellen való verekezésben jelen voltak, fejenként öt - öt Rubelt kaptak ajándékba.

* * *

A' *Petersburgi* újságban külömbkülümb *bülletinek* jöttek - ki az Orosz nagy ármádától azon Novembéri történetekről, mellyek már esmereteseek Olvasóink előtt a' Frantzia tudósításokból. Némelly környülállások e'képpen adatnak elő ezen Orosz bülletinekben: —,

„A' nagy ármáda nyomban követi a' Fr. seregeket. Nov. 7-dikén megtámadtunk *Dorogobusz* mellett egy Fr. szakaszármádát; sok embert megöltünk; elfogtunk 600 embert és 6 ágyút. Nov. 8-dikán megtámadta Gen. *Platow* a' Fr. 4-dik ármádát a' *Buchowczinai* úton, és azt egészszen semmivé tette. Az özszezararodás közönséges volt. Elfogtunk 62 ágyút, sok puska poros szekeret, az ellenséges sereg' bagázsiját, archivumát, plánumait, *Soissons* nevű Generálist, 100 tisztet, és 3500 embert. —

„Gen. *Milloradovich* Nov. 9-dikén 21 ágyút vett - el a' *Solowijewi* tsatában. Éppen

akkor Gróf *Orlow-Denisow* is elfogott a Smolenski úton Lachow mellett 1000 embert, 's egy azután következett üszszetsapásban, a' hol az ellenségnek 2000 emberei elhullottak, Gen. *Augereaut* arra kényszerítette, hogy magát 65 tisztekkel és 2000 közemberekkel együtt fogságra adja. Ugyan ezen Generálisunk ugyan azon napon Klimentinow nevű faluban az ellenség' néhány lovas Regimentjeinek tartalékjokra ütött, a' hol ismét 1500 elesett, és 1300 elfogatott embereket, 400 eleségvivő szekeret, sok vágó marhát, 's valami 1000 lovat vesztett az ellenség.

Még egy régibb tudósításban ezeket írja az Orosz fő vezér H. *Kutusow*: — „Nov. 3-dikán réá ütött volt Gr. *Orlow-Denisow Wiasmánál* a' megveretett ellenséges Regimentek' külömbkülömb tsapatjaikra; a' kik ugyan valaméren oltalmazták magokat, de ismét megveretettek. Elvettünk az ellenségtől egy ágyút, és 40 külömbkülömbféle prédával terhelt szekeret. Elfogtuk: a' *Bassanoi Hertzeg' Camuse* nevű Titoknokját a' *Cancellariájával* együtt; Hartuog testörző Kapitánt, Schwabhaus Stabalis Auditort, és a' M. Ney armádájának 3 commissariussait 130 közemberekkel egyetemben. Ugyan ezen napon elfoglaltuk egy verekedés után *Wiasma* városát, a' melyből bajonét által kergettetett-ki az ellenség. A' *Pernai* Regiment rontván-bé oda legelől, lobogó zászlókkal és dobostól mellett nyitott magának útát a' holt testek közt. Három, ú.m. a' Vice Király, M. Davoust és Ney vezérléssek alatt lévő ellenséges armádák voltak jelen a' verekedésben. Az ellenség' holtakból és sebesekből álló vesztese réá ment 6000 emberekre; elfogtunk 2500 embert, kik között vaa ágyúzó Generális *Pelletier* az Adjutánsaival, 's a' M. Davoust Stábjának vezére, *Morat*. A' mi veszítésünk nem telt többre 500 elesteknél és sebeseknél. —

„*Wiasmának* elfoglaltatása után tovább nyomúltak előljáró tsapatjaink és könnyű sere-

geink Smolensk felé, a' melly úton Wiszmától fogva Jernig kergetvén a' Gen. Platow lovasai az ellenséget, elvettek tőlle ezen kergetés közben, egy zászlót, három ágyút; elfogtak 1000 embert; az útasat holt testek, sebesek, és betegek fedték-bé.

Egy más tudósításban Admirális Tschitschagoff az ő *Minsk* felé való előnyomulását, 's a' Gen. Winczingerode megszabadíttatását írja-le.

Frantzia Birodalom.

Páris. — A' Császár hazaérkezése Dec. 19-dikben reggel ágyúk' dörgése által adattetott tu tára a' népek. Délután megmutatta magát ő maga az ablakból az özsze gyülekezve lévő sokaságnak, melly azonnal örvendező kiáltással harsogtatta a' levegőt. — 20-dikban déltájban tiszteletére ment a' Senátus, a' mellynek előülője Gr. *Lacpede* ilyen beszéddel köszöntötte a' thronusban ülő Felséget: —,

„Császár! A' Senátus a' thronus lábai eleibe hozta buzgósággal a' maga tisztelettel telyes szerents-kívánását azért, hogy Felséged a' maga népei közé szerentsésen megjött. A' Felséged távoliéte mindenkor nyomorúság a' nemzetre nézve, jelenléte pedig olly boldogság, melly az egész népet örömmel és bizodalommal tölti-el; Cs. K. Felséged megvetette a' maga szélesen kiterjedő birodalma' organizatiójának minden fundamentomos oszlopait; de sok tárgyak vannak csakugyan még is hátra, a' mellyeket még jobban meg kell fundálni, vagy el kell végezni. A' mi Státusunk egész tökéletességre való vittetésének leg kissebb haladása, nemzeti szerentséilenség. Az alatt, hogy Felséged a' maga győzedelmes seregeivel a' fő várostól 800 óra távol-ságra volt, azon emberek, a' kik azon fogházakból szöktek vala-ki, a' hol a' Felsége jósaága őket a' magok azelőteni bűneik által érdemlett halál-tól megmentette vala, ezen fő városban meg akarták a' közönséges rendet zavarni, Elvették

büntetését a' magok új bűnöknök. Szerentsés Frantzia ország, mellyet a' maga monarchiai Constitutiója, a' polgárok között való egyenetlenkedésnek, 's a' részrehajlás véres gyűlölségének ártalmas következései, és a' revoluzióból folyó rettenetes rendetlenségek ellen, oltalmaz. —

„A' Császár' első Tanácsa, a' Senátus, melynek tekintete csak akkor áll fenn, mikor azt a' Császár kívánja, és megmozdítja, a' Monarchiának és a' Felsőged thronusának a' negyedik *Dynastiában* való megtartására állítatott fel. A' Frantzia birodalom és a' jövődő világ meg fogják látni, hogy ő minden környülállások között hűséggel telyesítette ezen szent kötelességet; annak minden tagjai mindenkor készen lesznek arra, hogy a' nemzeti bátorság' és boldogság' ezen palladiumának védelmezésében, meghaljanak. A' mi régi Dynastiáinknak kezdetekben nem egyszer láttuk, hogy azt parantsolták a' Monárchák, hogy minden rendű és rangú Frantziák esküdjenek - meg a' koronaörökösnek hűségére: megtörtént némelykor az is, hogy az ifjú Princzoknak, ha az ő ideje megengedte, az ő jövődőbéli méltóságának 's országlása tartásának jelentéséül, a' koronát a' fejire tették. —

„Az a' szeretet, mellyel a' *Római Király* eránt az egész nemzet viseltetik, bizony-sága valamint annak a' hajlandóságnak, mellyel a' Frantziák a' Felsőged' vére eránt viseltetnek, úgy annak a' belső érzékenységnek is, a' melly minden polgárainknak megnyugtattatásokra szolgál, 's ezen *Felsőges Gyermekben*, az ő hozzájoktartozóknak bátorságokat, vagyonaiknak oltalmazóját, 's a' belső meghasonlásoknak, belső nyughatatlankodásoknak és politikai felfordulásoknak, mint a' népeket meglátogatható leg nagyobb ostoroknak megakadályoztatóját, szemlélteti vélek. —

„Császár Felsőged a' Moskaui tornyokra függesztette a' Frantzia zászlókat, Az ellenség csak az által gátolhatta - meg a' Felsőged győzedel-

meit, és csak az által áthatott plánumának eleibe, hogy a' *despota* uralkodóknak rút eszközeikhez folyamodott, a' midőn minden határ tartományait pusztákká tette, felégette, és a' maga fő városát, gazdagságának közép pontját, 's illy sok századok munkáját, a' lángok által semmivé tette. Azok rosszul esmerik, Császár! a' Felséged' szívit, a' kik a' magok vad őseiknek barbarus hadi szokásaikat megújították. Felséged' örömet lemondott volna azon győzedelmi jegyekről, a' mellyek illy sok vérontást, ily sok nyomorúságot okoztak az emberi nemzetnek. Az a' buzgóság, mellyel a' birodalomnak minden részeiről gyűlnek a' zászlók alá a' múlt Septemberben megszóllított *conscriptusok*, mutatja mit várhasson Felséged a' Frantziáknak buzgó indulatjoktól, bátorságoktól, és hazafiúságoktól, azért, hogy a' száraz Európának külömbkülömb részeit a' mi elleuségeinknek befolyássoktól meg menthessék, 's az állandó és tisztességes békeséget megszerezhessék. Méltóztasson Felséged a' Senátus' és a' Fr. nép' háládatosságának, szeretetének, és megsérthetetlen hűségének adózását elfogadni."

A' Császár e'képpen felelt: —,

„Senátorok! Előttem kedves, és örömet halom, a' mit nékem mondatok. A' Frantzia birodalom' ditsóssege és hatalma feküdtek szíveimen: de a' mellyek közt szokra a' tárgyakra fordítottam első gondolataimat, mellyek annak belső nyugalalmát fenntarthatják, 's az én népeimet a' belső meghasonlásoktól és a' fejtelenség' irtóztatóságaitól megoltalmazhatják. A' népek' boldogságának ezen ostorain fundáltam, a' Frantziáknak megégyesésekkel, és szeretetek által, ezt a' Felséges Thrónust, a' mellyhez a' jelenlévő időtől fogva köttetve van a' haza' állapota. —

„A' félelmes és gyáva katonák elrontják a' nemzetek' függetlenségét: de a' félelmes magisztrátusok magát a' törvények' országát, a' thrónus

jussait, és a' társasági rendet teszik semmivé. Leg szebb halál volna annak a' katonának halála, ki a' ditsőség' mezején hal-meg, ha egy magistratuális személynek halála az uralkodónak, a' thronusnak, és a' törvényeknek védelmezésében, még annál is ditsőségebb nem volna. —

„Midőn én Frantzia országnak újjászülését munkába vettem, életemnek bizonyos esztendőig való megtartatását kért m' a' gondviseléstől. Egy szempillantat alatt sok t' el lehet rontani; de az időnek segédelme nélkül nem azt lehet ismét felépíteni. A' Státusoknak leg nagyobb szükségek van a' próbára kész magistratuális személyekre. —

„A' mi őseink' parola szavai voltak: — *A' Király meghalt; éljen a' Király!* Ezen kevés szókban van a' Monáchiának főbb boldogsága befoglaltatva. Én azt tartom, hogy népeimnek elmebeli tulajdonságaikat, mellyet ők külömbkülömb századokban kiműtattak, jól kitanultam; mindent megfontoltam, valami tsak a' mi históriáknak külömbkülömb szakaszaiban történt; 's még tovább is fogok rajta gondolkozni. —

„Az a' hadakozás, mellyet én az Orosz birodalom ellen folytatok, *politikai hadakozás*. Ezt én mérgeződés (indulatosság) nélkül folytattatom; jó szívvel megkíméitem volna ezen országot azon veszedelmektől, mellyeket magatsínált magának. Lakosainak nagy részit felfegyverkeztethetem volna önnön maga ellen, ha a' rabszolgáknak felszabadíttatásokat kikiáltattam volna. Ezt sok faluk magok kívánták tőlem, de én az Orosz birodalomban ezen embereknek vad durvaságokat megesmervén, nem fordítottam hasznomra azt az eszközt, a' melynek sok familiák' halála 's leg rettenetesebb megbüntettetése lett volna a' következése. Az én armádám veszteséget szenvedett; de ez azért történt, hogy a' téli hideg idő előtt eljött. Elfogadom előttem kifejezett hallandóságaitokat.“